

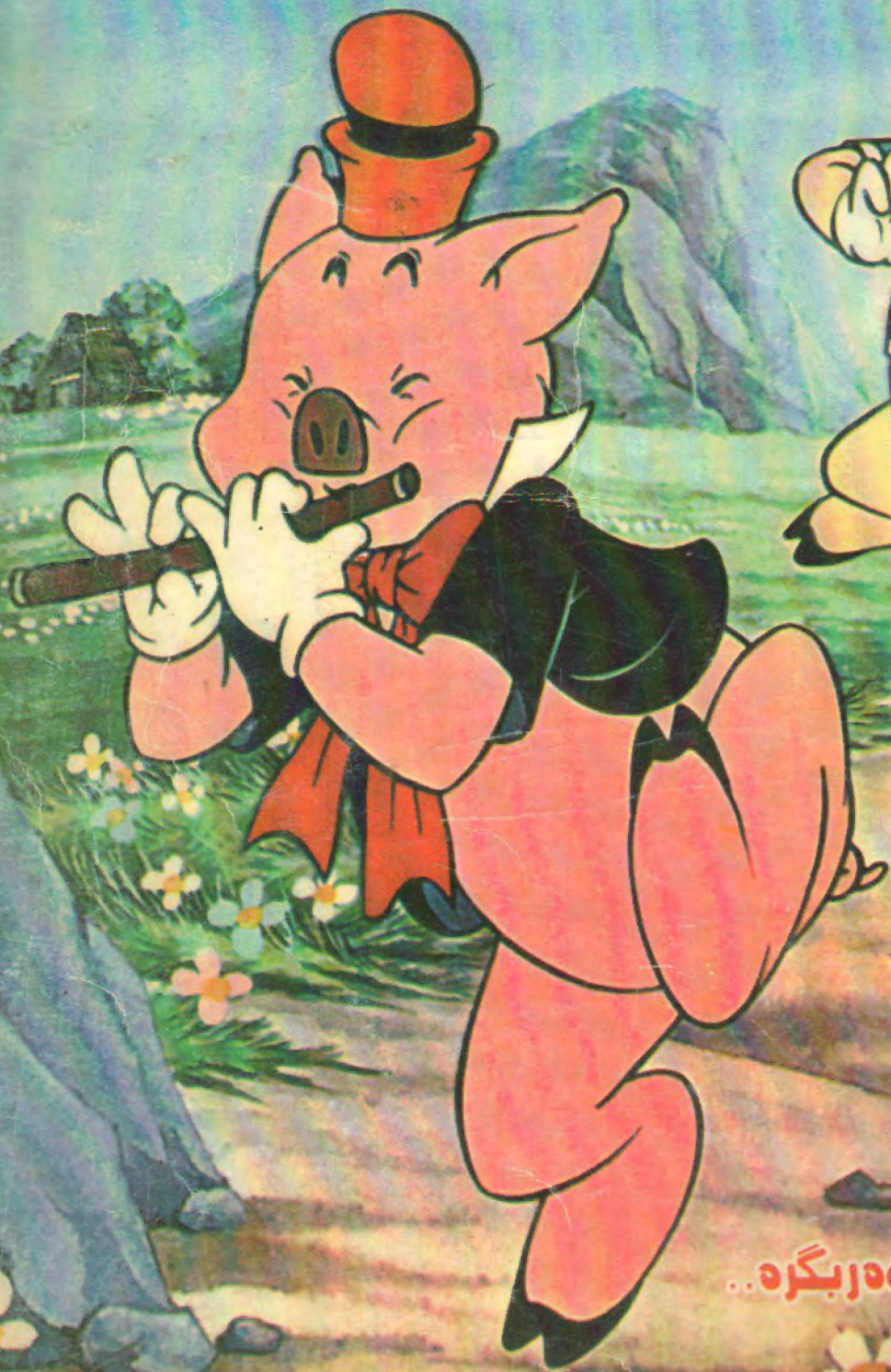
گوڤارېكى روښنېرى كشتى ته هليه بو مندالان

كه ناري

KENARI

www.iqra.afhamontada.com

ديارى ژماره ودرېگره..

نورسین

زوری هی خه لکی له سهر نهو رایه کۆکن که نووسین گرتگرتین و به هیزترین داهیانیان له میژوی مروشایه تیدا، نه گهر نووسین نه بوایه کهوا نه کتیب و قوتا بخانه کان و گوشارو روژنامه کان و نویسه کان و یاده وهر په کان نه ده د نوسرانه وه به لگه نامه میژوویه گرتگه شارستانیه کان نه ده د مانه وه. نووسین به هه زاران سال پیش ناسینی قه له مو پهره موچ و مهره که بو کاغه ز دره که وتوو هه روکو نه وهی که نیمه دمرانین مروشی کۆن چۆن له سهر دیواری نه شکسته و ته کان وینه ی گیانه بهر دکانیان کیشاوه. میسریه کۆنه کان جوریک له نووسین قیر بوون که بیان دهووت (هیرۆگلیفی) که له نووسینی وینه دار ددچو به لām وینه کان هینا بون بو ددنگه کان. سامیه کان پیتی نه بهج دیان داهینا له گهل وینه کاندای هینا بو بو ددنگه کان هه له وانده وه پیتته نه بهج دیه کان گه دیشته ئیگریک و هه ندی ولاتی عه رهب و هیند، عه رهبه کان له فینقیه کانه وه نووسین قیر بوون که ئیستا ۲۸ بته.

له نیگریکیه وه گه‌یشته رومان که چهند پیتیکیان بو زیاد کردو شیودی هندیکیان گۆری پاشان گه‌یشته زمانی نینگلیزی له‌گه‌ل ه‌ندئ گۆراندا پیته‌کان ۲۶ پیته لیروه دره‌ده‌که‌وئت که میسریه کۆنه‌کان ر‌سه‌نن له نووسیندا .. له‌زمانی کوردیشدا به ه‌مان نه‌بعده‌ی دنووسین له‌گه‌ل ه‌ندئ گۆرانکاری وورددا .. شیوازی نووسینی کوردی به بی‌تی لاتینی له‌بارترین شیوازه.

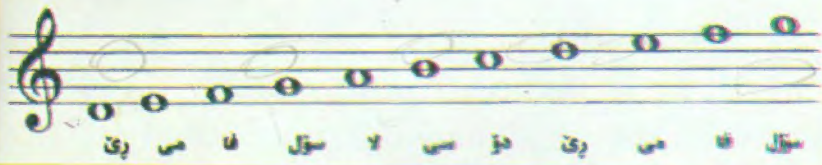

كۆپلەكلىرى مۇسقىيا

لە كۆپلى
تېخى مۇسقىيا
دۆلەر تېپىراھىم

بۇ ئەۋدى جەۋت ئەۋاكان (الغفات السبعة) ئەچەند چىنكى جىاۋازدا بىنوسىنەۋە لەۋى ناسكى گىرىيەۋە كە ئەگاتە نىزىكەى جەۋت چىن و پلىكانەش ھەموۋىيان ناگرى، چۈنكە تەنبا جىگاي پانزە ئەۋاي لەسەر ئەيىتەۋە بۇيە چەند نىشانەيەكى تايىيەتى بەدى ھىنراۋە پىيان ئەۋترى (كلىل) لەسەرەتاي پلىكانەكەدا دائەنرى بۇ دىيارىكردى ناۋو چىنى ھەموۋ ئەۋايەك، بەم شىۋەيە ئەۋاكان لەۋەندەى جىي ھەيە لەسەر پلىكانەكە ئەۋسرىتەۋە لە جىياتى ئەۋە ھىلى زىيادى زۇرتىر بەكاربەيىرىت بۇ دىيارىكردى ئەۋدى ماۋەتەۋە لە جەۋت چىنەكە.

۱.۶.۱ كلىل

نىشانە يا ەلامەتىكى مۇسقىيايە لەسەرەتاي لا چەپى پلىكانەكانەۋە لەسەر يەكى لە ھىلەكانى دائەنرى بۇ

دىيارىكردى ناۋو چىنى ھەموۋ ئەۋايەك (ياخود ھەر نۆتەيەكى مۇسقىيا) سى جۇر كلىلمان ھەيە :

۱.۶.۱ كلىلى سۇل (كلىلى كەمان clef Treble) ئەم كلىلە بە پىتتى (G) ئەناسرىتو،

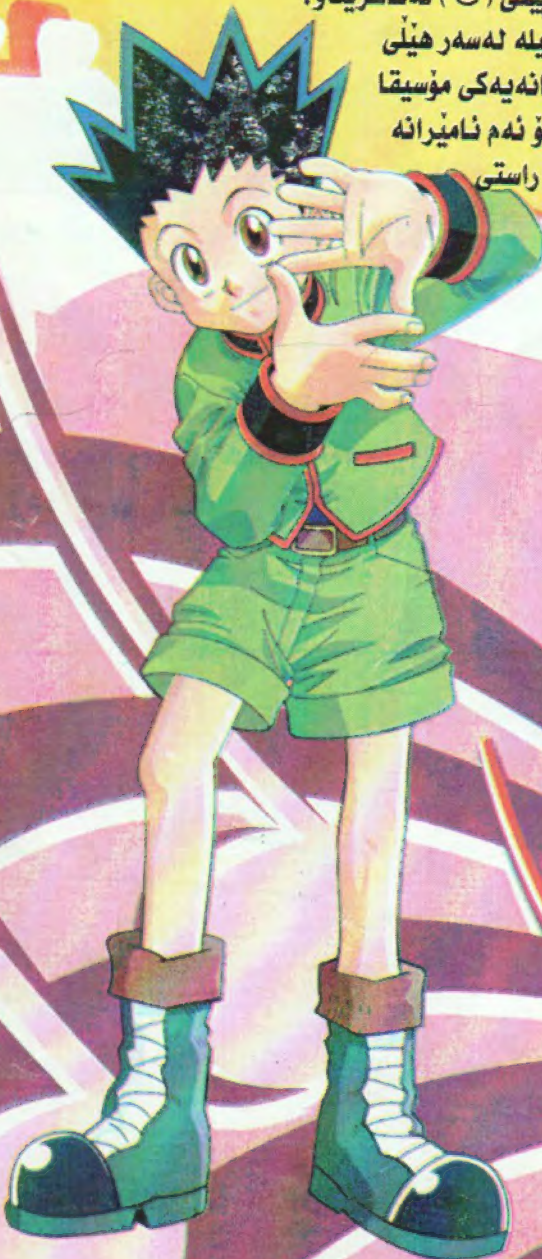
لە پەرەپىندانى كىشانى ئەم پىتەۋە گەيشتەۋە بەم شىۋەيە ئەم كلىلە لەسەر ھىلى

دوۋەمى پلىكانەى مۇسقىيا دائەنرى بۇ دىيارىكردى ئەۋدى ھەر نىشانەيەكى مۇسقىيا

لەسەر دوۋەم ھىلە دائىرا پىنى ئەۋترى (دەنگى سۇل) ئەم كلىلەش بۇ ئەم نامىرانە

بەكاردى (قايۇلىن يان كەمانچە، قلووت، كلارنىت، ئۇبۇ، دەستى راستى

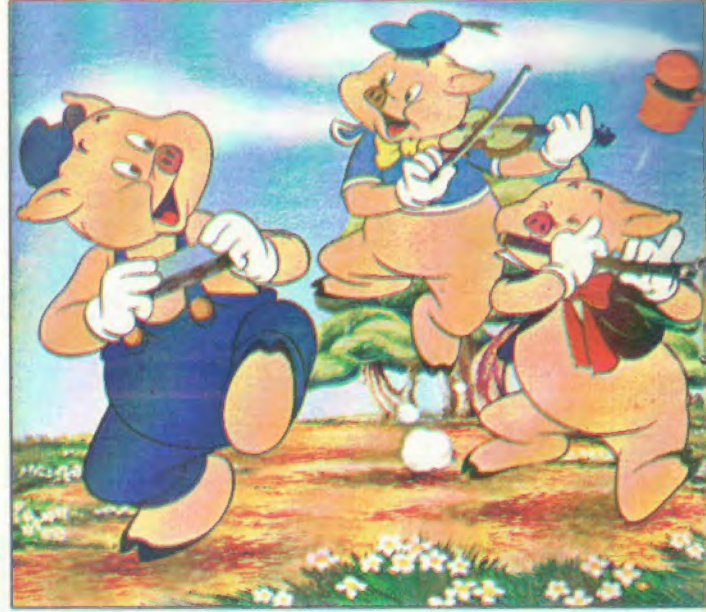
ئۆكۈردىۋن... ھتد) ماۋىتى..

گه مه ی شادومانی

لینیو دینی خانووی خویان ته واکرد.

هیتو لینیو دینی سن هاورنی خوشه ویستی یهک بوون، بریاریاندا هر یه که به جیا خانویهک بوخوی دروست بکات.

هیتی هیشتا هر خهریکی خانوو دروست گردنه و بوی ته واکرنا بیت.

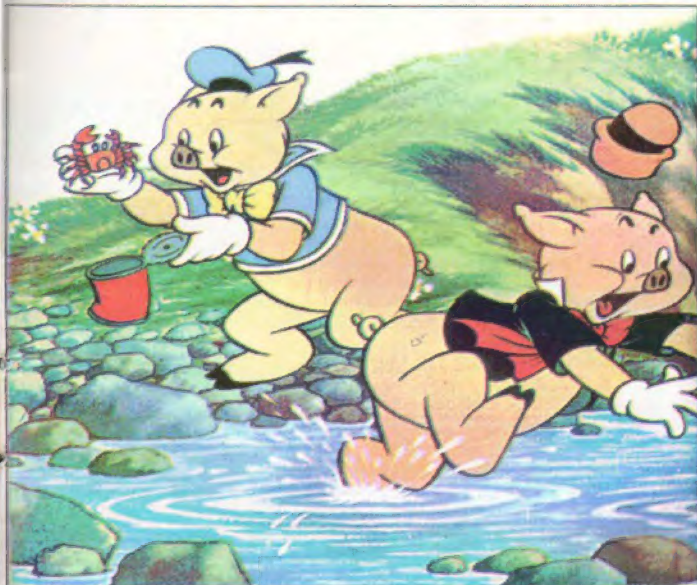
لینی به که مانچه که یو دینی به شمشاله که ی دشت و دهریان پر کرد له خوشیو گورانی.

لینیو دینی به ناره زووی خویان که ورتنه گه مه و یاری و راه ماسی و قرژانگ.

بویه لینیو دینی که ورتنه گالتنه پیکردنی.

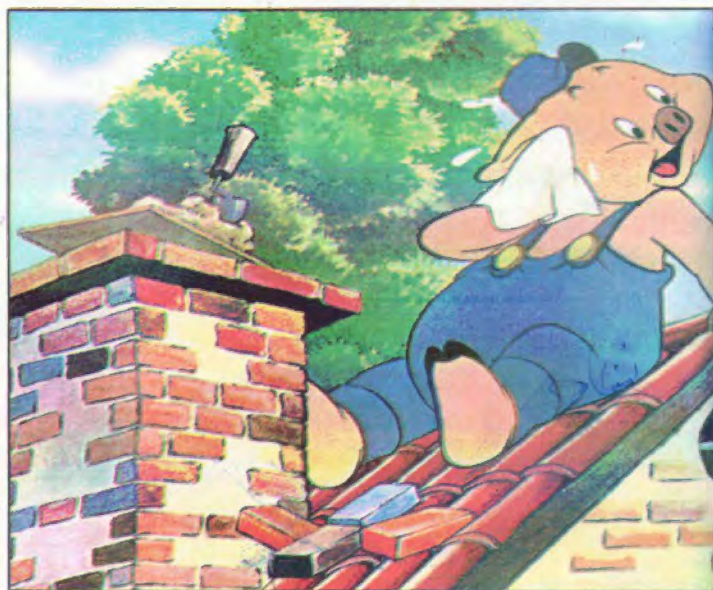
به گهمه ویاریه وه به دیواره کیدا هاته خوارموه بولای لینیو دینی.

هیته دوا به ردی ته واکردنی خانووکه می دانا.

به تاییه تی خانووی دینی و لینی که به پوش و دار دروستکراون.

پوفه گورکه! ماوهیه که به دوا یاندا ویله، باشتین دهره تیش نهوهیه خانوه کانیان بروخینیت.

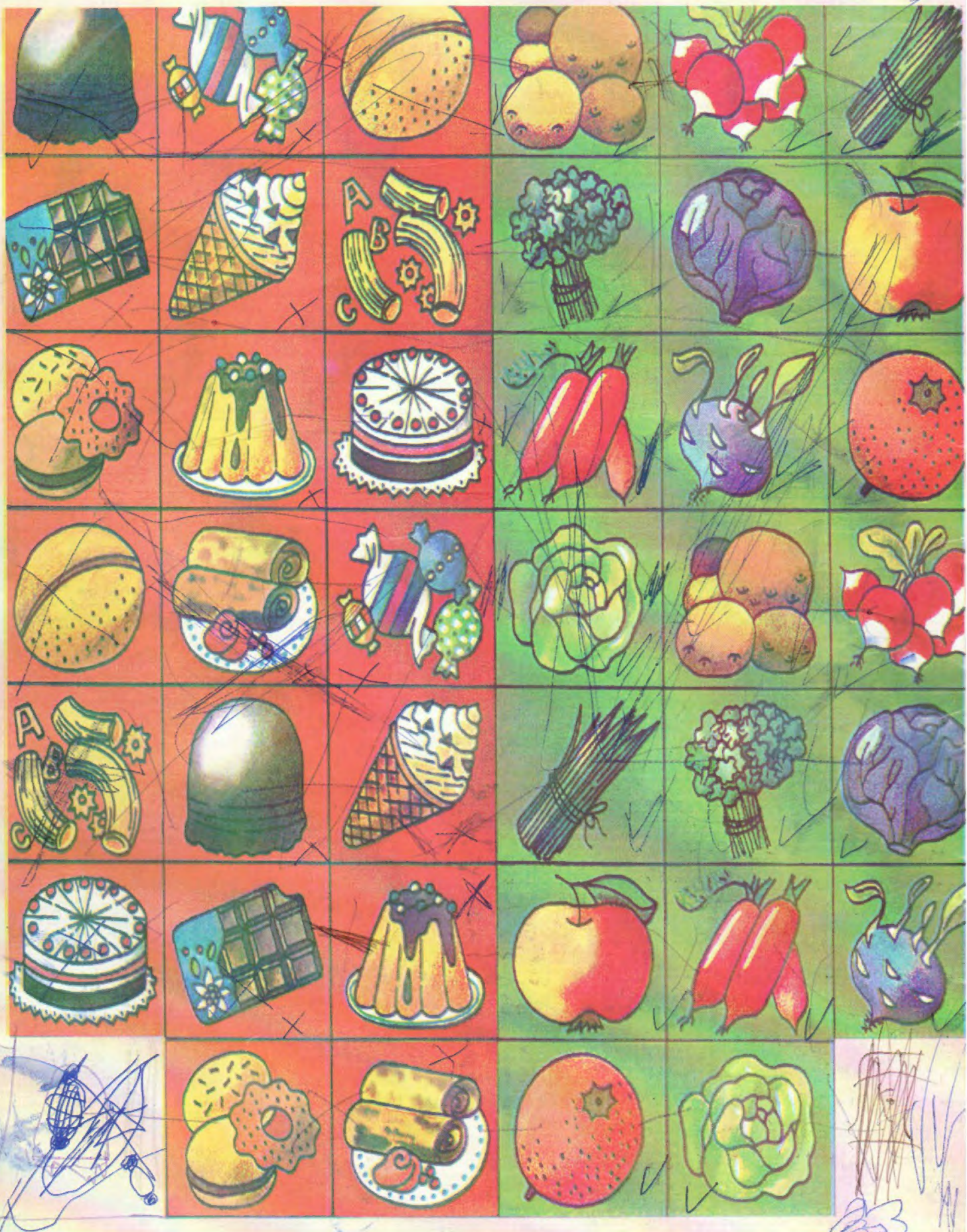

مام گورگ نیتیر نهیتوانی زهفریان پی بهریت نهوانیش بریارایاندا پیکه وه بژین و جاریکی تر له یه کتر دور نه که ونه وه.

خانوی لینیو دینی به سهریه کدا روخاندو ته فر تونای کردن، بویه به ناچاری لینیو دینی رایان کرده خانوو به ردینه که می هیته.

ئەو وىنانەھى ئە يەك دەچن بدۆزەرەو پاشان ئەو خۇراكانەھى
پەيوەندىيان ئەگەل يەكدايە جيا بىكەرەو.

ماڼه کانی من

بهندي ۲۶:

مندال مافی هه يه كه لك له دايينكردنی (بیمه‌ی) كۆمه‌لایه‌تی ودریگریت.

بهندي ۲۷:

هه‌موو مندالێك مافی ناستی ژيانێكي گونجاوی هه‌يه له‌گه‌ل گه‌شه‌ی جه‌سته‌ییو عه‌قلیدا بگونجیو نه‌مه‌ش نه‌ركی باوانه‌و ده‌وله‌تیش نه‌بی یارمه‌تی به‌جی گه‌یاندنی ئهم نه‌ركه‌ بدات.

بهندي ۲۸:

مندال مافی خویندنی هه‌یه‌و ده‌وله‌ت پێویسته لانی كه‌م خویندنی سه‌ره‌تایی ناچار یو خورایی بكا بۆ هه‌مووان. سیستمی قوتابخانه‌ ده‌بی له‌گه‌ل ماڼه‌كان و كه‌رامه‌تی مندال دا بگونجی.

بهندي ۲۹:

ئامانجی خویندن نه‌بی په‌ره‌پێدانی كه‌سایه‌تیو تواناكانی مندال بۆ و ئاماده‌كردنی بۆ ژيانێ داها‌توو، هه‌روه‌ها په‌ره‌پێدانی ریزگرتنی مندال له‌ باوان و به‌ها نیشتمانیه‌كان و مافی خه‌لكانی تر.

بهندي ۳۰:

مندالانی كه‌مه‌ نه‌ته‌وايه‌تیه‌كان و دانیش‌توانه‌ نه‌سلیه‌كان مافی نه‌وه‌یان هه‌یه‌ زمان و ئایین و كلتووری خۆیان به‌كار بینن.

بهندي ۳۱:

مندال مافی جه‌وانه‌وه‌و یاریو به‌شداری كردنی چالاکی رۆشن‌بیریو هونه‌ری هه‌یه‌.

یه‌كتره‌ی
ناسین

وورچ

من بێچوو (وورچ) م

دایکم ناوی ده‌له‌ وورچه

باوکم ناوی نیره‌ وورچه

ته‌مه‌نم (۴ - ۱۰) ساله‌

خواردنم گژوگیاو به‌روبومی

دره‌خته‌، زۆر جه‌زیشم

له‌هه‌نگوینه‌

مه‌له‌ ده‌زانم و ماسی راوده‌كهم

گه‌لێك جۆرم هه‌یه‌،

سپی، بۆر، ره‌ش

له‌كوێستان و گه‌رمیان ده‌ژێم

ئهم باڵنده‌یه‌ ته‌پله‌ له‌سه‌ریشی پێده‌لێن، له‌ به‌رزایی و جه‌نگلستانه‌کانی گینیای تازه‌ و نه‌و دورگه‌یه‌ی به‌ زه‌ریای هیمنه‌وه‌یه‌و ده‌كه‌وێته‌ باکووری ئوستورالیا ده‌ژی.

پیش دۆزینه‌وه‌ی ئهم باڵنده‌یه‌ زاناكان له‌و بروایه‌دا نه‌بوون كه‌ باڵنده‌ی ژه‌هراویو ژه‌هر رێژ هه‌بێت. به‌لام بۆیان ده‌ركه‌وت كه‌ گۆشتی هه‌ندێك جۆری باڵنده‌ی بیتوه‌هۆی و پێسته‌كه‌یان و په‌ره‌كانیان ژه‌هریکی به‌هێزی تیدایه‌، كه‌ به‌و ژه‌هره‌ ده‌توانیت بۆتێك یان مشكێك بكوژیت.

ئهم ژه‌هره‌ نه‌گه‌ر به‌ر مرو‌فك به‌كه‌وێت ده‌بێته‌ هۆی سوڕ هه‌لگه‌رافنی پێست، باڵنده‌ی بیتوه‌هۆی بۆ به‌رگه‌ری كردن له‌خۆی له‌و ژه‌هره‌ به‌كار دینیت، زۆربه‌ی جار بۆ ده‌ركردنی له‌و نه‌سپیانیه‌یه‌ كه‌ ده‌یده‌نه‌ ناو په‌رو باڵی، ده‌بێته‌ هۆی ئالۆش و بێزار كردنی، هه‌روه‌ها له‌كاتێكیشدا به‌كاری دینیت كه‌ خشۆكه‌ په‌لامارده‌ره‌كان بیانوه‌یت به‌چكه‌کانی بخۆن.

باڵنده‌ی
بیتوه‌هۆی

ته مه‌نی دار

نه‌گهر له باخچه‌که‌ی ماله‌وه‌دا داریکت ناشت، نه‌وا خوت به‌ناسانی ده‌زانیت ته‌مه‌نی نه‌و داره چه‌نده؟ ده‌توانیت له‌گه‌ل ته‌مه‌نی داره‌کانی تری ناوباخچه‌که به‌راوردیان بکه‌یت. به‌لام به‌شیوه‌یه‌کی زانستی هه‌ره‌ک زانراوه ته‌مه‌نی دار به‌گویره‌ی نه‌و نه‌لقانه‌ی تیایدا ده‌رده‌که‌ویت دیاری ده‌کریت، زاناکان ریگایه‌کی زور وردبینانه‌یان بو ناسینه‌وه‌ی ته‌مه‌نی دار به‌کار هیناوه، که له هه‌موو جیهاندا په‌یره‌و ده‌کریت، ناشکرایه دار له هه‌رشوینی‌ک بیت. له زستانی ساردا گه‌شه‌ناکه‌ن، به‌لکو له هاویندا گه‌شه به نه‌لقه‌کانیان ده‌ده‌ن له ریگای ره‌گه‌کانیانه‌وه. بو‌یه ده‌بینی که داریکی نه‌ستوو به ته‌مه‌نتره وه‌ک له داریکی باریک، زاناکان بو‌زانینی ته‌مه‌نی دار هه‌ر نه‌و ریگایه به‌کار دینن که پێش هه‌زاران سال به‌کار هی‌نراوه نه‌ویش له ریگای نه‌لقه‌کانی داروه.

نه‌مه تابلویه‌کی ئیسپانیه له‌چه‌رخه‌کانی ناوه‌نده ده‌گه‌ریته‌وه بو قه‌شه‌چورچو نه‌ژدیها. له‌ته‌خته دروستکراوه، بو‌نی ته‌خته‌که یاریده‌ده‌ره بو دوزینه‌وه‌ی ته‌مه‌نی تابلۆکه.

نه‌مه وینه‌ی دارس‌نه‌وه‌ریکه که پیی ده‌لیـن (بريستلیکۆن) که کۆنترین داری سه‌رزه‌ویه. له ئیرله‌نداش داربه‌روویه‌ک هه‌یه ته‌مه‌نی جه‌وت هه‌زار سالی تنه‌راندوه.

له قورۍ ده سترګه دروستيان ده کهين

کوردستان

نارا. ته ها- پۆلی سینه م

کوردستان ولا تمه
نیشتمانی جوانه
کوردستان جیی باوانم
جیی هه وئو تیکۆشانم
نیشتمانی خوشه و یستم
مایه ی کۆش و هه ستم
ئه تپاریزم تا ماوم
وهی گلینه ی چاوم

باوان

چاوان مه لی

باوان نه قوتا بخانه
ژيرو خاوين و جوانه
هه موو روژیک نیوه ران
ناچيته دهر بو کۆلان
هه تا پنی نه لین ته مه ل
پیس و پۆخل و چه په ل
نیوه ش هه روه کو باوان
کۆشش بکه ن هاوریان
چونکه به کۆشش کردن
ئه نجامی باش وهرده گرن

ئەزانىت

چىيە ؟

وەرگىرانى / مىران ئاوات

د هستو په نجه و چاوتان خوش

شفاڼ کاوه

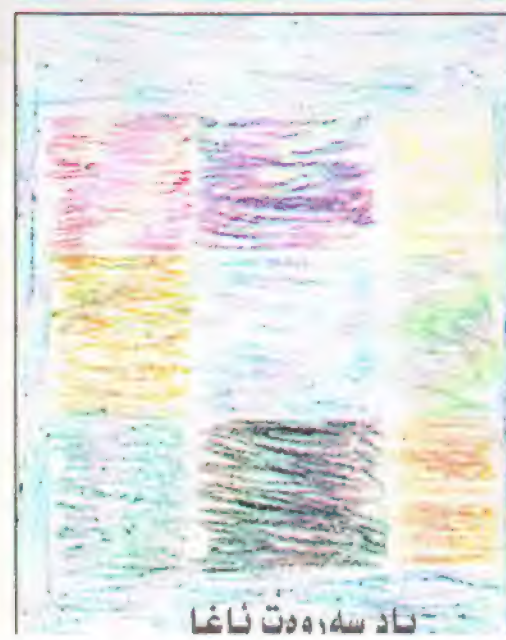
میوان هیوا

هاوکار مجه ممد

ژیا نازاد کوردی

ناد سه دوت ناغا

به ریز فهره دیدون

په پوله کانی باخچه کی نه ناری

هه شان عمر

هه ندرین حکمت

ناسیا

کاروان نامیق

کاوان همه جزا

زریان عهتا

مهستی مسعود

دیار خلیل

عبدالله محمد صالح

12

نافیستا مه جید

هیشان غفور

بروسک یادگار

جياوازي

فهره نگی که ناری

بسکویت:

biscuit

موز:

banana

هه رمی:

pear

پرته قال:

orange

سیو:

apple

هیلکه:

egg

گوره وی:

sock

کراس:

shirt

شیرینی:

sweets

بیلاو:

shoes

ده رزی:

pins

شقارته:

matche

قوچچه:

button

دەتوانیت لە ماوێه کی که مەدا جیاوازیه کانی ئەم دوو وێنه یه
دیاری بکه یه . . ؟

مانگ له ئاسماندا

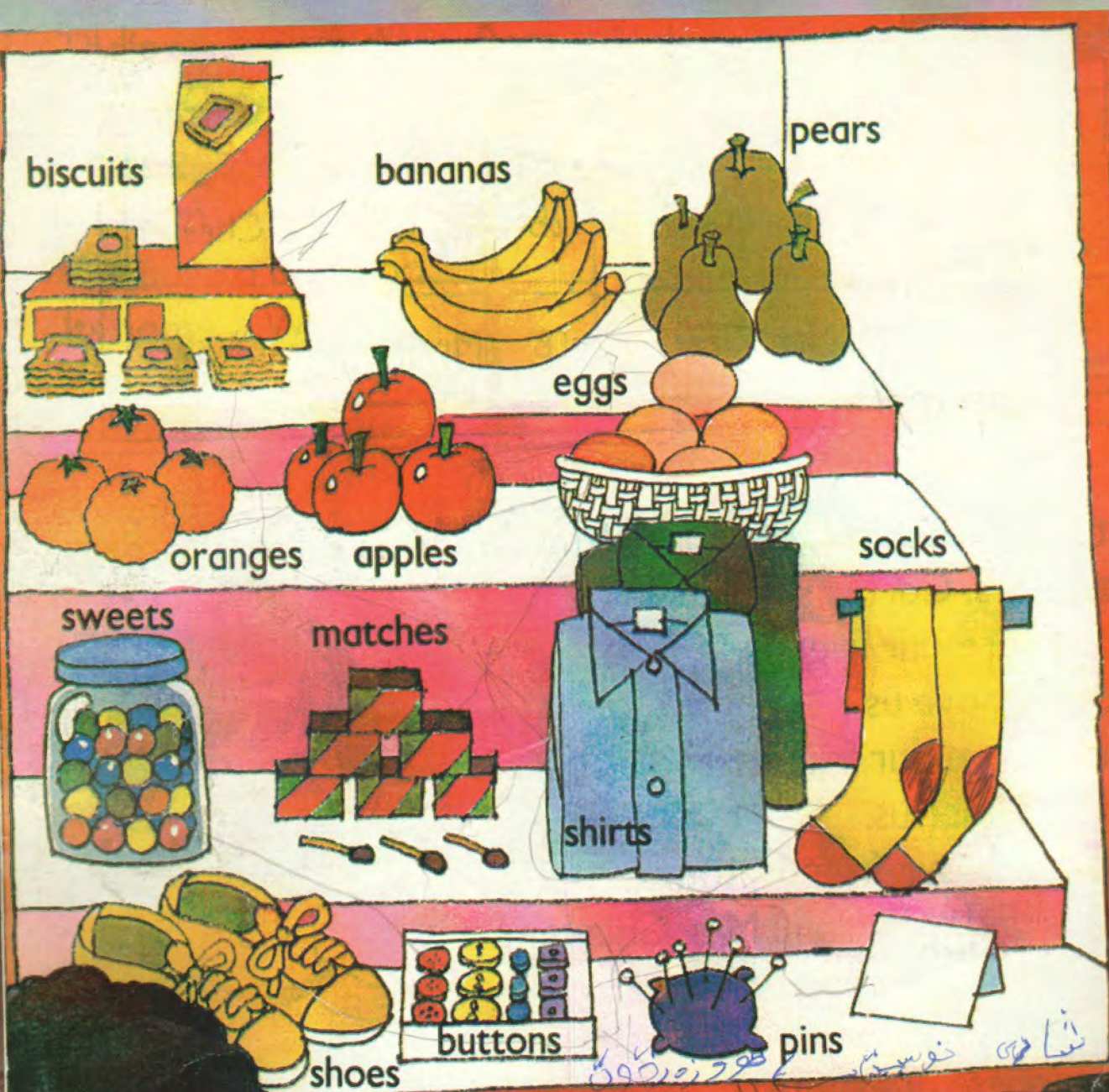
پەندیک له پیتەکاندا

پەندیکی کوردی تیکه لاوی ئەم وشانه بوو ، به هۆی هیمای سهرهتاوه
بگه ری به دوایدا تا کۆتایی پەندەکه ددۆزیتەوه

پەندەکه : (مانی سپی بۆ روژی رهش)

ئەم شتانهى خوارەو دەئاسمەو

من ھەموویان دەئاسمەو ئەى تۆ؟

منیش ھەموویان دەئاسمەو بەلام ھەرچەند سەیری خواردنەکان دەکەم، خەریکە ئەوانەى ترم بیر دەچیتەو، بەلام گەر تیربم ھەموویان باشتەر دەئاسمەو..

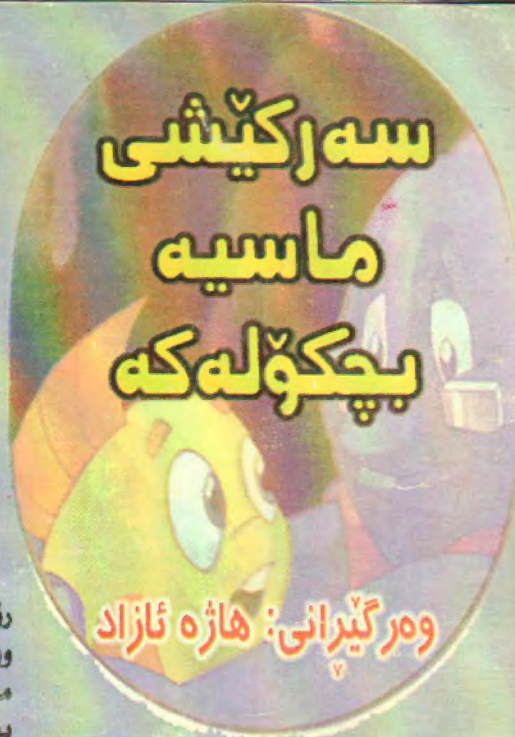
تیربیت یان برسى دەبیت ھەموویان بناسیتەو.. ئەگەر ناشیانناسیتەو ئەوا من ئامادەم ھەموویانت پى بلیم.

ماسیە زەردەش ووتی ژۆریشە دەچم بەدوایدە
دەگەریم، بەلکو بە خیرایی بیدۆزەوه، نەبیته
خۆراکی ماسیە درندەکان.

رۆژیک دایکی ماسیە بچکۆلانەکە، بە ماسیە زەردەش
ووت کە ئە دۆنیەوه ماسیە بچکۆلانە نەگەرەوه و
مال. داواییکرد بەلکو بچیت بەدوایدە بگەریتو
بیدۆزیتەوه.

لە رێگا کێسە ئێکی بێنی ئیپرسی ؟
نەری ماسیکی بچکۆلانەت نەدیوه ؟
نەویش ووتی بەن بێنیوه روو روژناوا
رۆشت.

ماسیە زەردەش رێگە گرتەبەر
بەرەو قوڵایی دەریا.

لەو شونەدا کە ئەمان گەتوگۆیان نیندەکرد،
دوو ماسی قرش گۆییان لە قەسەکانیان بوو،
بۆیە بیریاریاندا پیشتەر بگەرۆن و بیدۆزەوه
بیخۆن.

ماسیە زەردەش تواناو زیرەکی خۆی بەکارهێنا
تا رزگاریکرد، پێکەوه گەرانهوه بۆ مال،
ماسیە بچکۆلە بە ئینیدا کە جاریکی تر
بەتەنها دورنەکە ویتەوه.

ماسیە زەردەش خیراتر رۆشت تا گەیشته قوڵایی
گیا زەنگەکان، بێنی ماسیە بچکۆلانە
کەوتۆتە ناو گیاکانەوه جولهی ئیباراوه.

ماسیە زەردەش بەرەو روژناوا کەوتە رێ،
قرژانیکی سوری بێنی، هەوائی ماسیە
بچکۆلانە ئیپرسی نەویش ووتی
بێنیم بەرەو گیا زەبەن و ئیکناوێکان رۆیی.

شاخی رهنګاو رهنګی ګوږه

بېنګه س

شاخی رهنګاو رهنګی ګوږه باعسی که یفو سروور
مه رده مه بهرګی نه پوښی ګاه سپی . ګاه سه وزو سوور
وه سفی قهومی کورد نه که ی تو بهم هه موو رهنګانه وه
رهنګی سوورت شاهیده بو کورد که قهومی که جه سوور
بهرګی بی که رده سپیت ظاهره هاوار نه کا
قهومی کورد دل سافو پاکن میلله تیکن بی قسور
بهرګی سه وزیت نه لی : نه م خاکه هه ر شیناییه
پر نه ده غلو دانو ګانی سه ر بهر زقو پر له نوور
نه ی وه تن شایانی نه خری واجبه مه دحت بکه م
دارو به ردت جه شنی که وهه ر خاکو خو لیت وهک بلوور

CULTURAL & PUBLIC
CHILD MAGAZINE
ISSUED BY (KENARI)
EDITING BOARD

ګوڅاریکی روښنیری
ګشتی نه هلییه بو مندا لان
مانګی جاریک ده زګای
(که ناری) ده ریده کات

خاوه نی نیمتیار : نازاد مه حمود
سه رنو سه ر : روژا جه مه صالح

هاوکاران :
ناوات مه حمود
جه لیل حسین
هاژه نازاد مه حمود
کاوان نه بویه کر
شیلان جه مه صالح

ژماره (۱۶)

نیسانی ۲۰۰۴

No.: (16) 2004

ګولان ۲۷۰۴ ی کوردی

چاپخانه ی دیلان
تیراژ : (۲۰۰۰) دانه
نرخ (۵۰۰) دینار

ناویشان :

سلیمانی - شه قامی سالم
بازاری نالان - بهرام بهر موزه خانه
سندوخی پوسته : (۱۴۰)

